

Definice ekologického úklidu

Ekologicky šetrnější způsob úklidu je takový, při kterém je z důvodu snížení negativních dopadů na životní prostředí, zdraví úklidového personálu a osob v uklízených prostorách přebývajících, minimalizováno použití čisticích prostředků a chemických účinných látek na míru nezbytnou pro splnění hygienických standardů. Je kladen důraz na účelné využití technologií, strojní techniky a pracovních postupů (působení teploty, mechanického působení a doby působení) včetně správného dávkování vedoucích k nižší spotřebě úklidových prostředků, elektřiny a vody.

Do skupiny čisticích prostředků (detergentů) v definici ekologického úklidu nespádají dezinfekční čisticí prostředky (biocidní prostředky), sanitární činnosti ani úklidové služby, které používají biocidní výrobky dle Nařízení EP č. 528/2012.

Definici vypracovala Síť ekologických poraden ve spolupráci s Českou asociací úklidu a čištění (CAC).

Hlavními znaky ekologicky šetrného úklidu jsou:

Prevence znečištění

Opatření, která brání znečištění (např. rohože a čistící zóny na frekventovaných místech, přechodech mezi výrobními a administrativními prostory apod.), což snižuje frekvenci úklidu a množství potřebných úklidových prostředků.

Kategorizace prostor a definice rozsahu a četnosti úklidu

Kategorizace a stupeň úklidu se řídí Nařízením vlády č. 68/2010 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci a dále zákonem 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví. Na jejich základě jsou vytvářeny provozní řády a harmonogramy úklidu, které reflektují ostatní požadavky ekologického úklidu (prevence, použité prostředky a postupy atd.). Součástí harmonogramů je stanovení indikátorů kvality (KPI), jejich následný monitoring a vyhodnocení. Podrobnosti ke kategorizaci a požadavkům na úklid obsahuje mj. [Standard úklidových služeb](#) (vydal Centrální nákup státu a Ministerstvo financí ČR).

Generální úklid je důležitou součástí ekologického úklidu a umožňuje provádění běžného (denního úklidu) ekologickými úklidovými prostředky nebo postupy s nižší účinností a razancí. Je vykonáván nepravidelně (obvykle 1x ročně) dle požadavků a potřeb zadavatele. Je vhodné ho provést v prvních třech měsících po nástupu vybraného dodavatele do organizace, a pak každý další rok.

Při generálním úklidu jde o hloubkové čištění všech povrchů v objektu. Zpravidla jde o činnosti, které se neprovádí během pravidelného úklidu, např. mytí oken, skleněných výplní dveří včetně rámu, parapetů, zárubní dveří, čištění sítí proti hmyzu na oknech a dveřích, čištění vertikálních a horizontálních žaluzií, mokré čištění koberec, mytí výloh, mytí osvětlení, nebo strojové čištění podlah, praní záclon a závěsů, čištění prosklených částí vstupních prostor, čištění krytů světel včetně demontáže a opětovné montáže, čištění radiátorů, úklid venkovních prostorů, úklid sklepů a půd, mytí dlažeb i schodů, atd.. Generální úklid nemusí nutně probíhat nejednou v celém objektu, lze jej provádět úsekově, např. po patrech. To umožní, aby jej prováděl zkušený personál zaměřený právě na tento specifický typ úklidu a s řádným vybavením. Je ovšem potřeba zachovat periodu provádění cca 1x ročně ve všech místnostech.

Uzavírání pórů materiálů v pravidelných intervalech

Opatření proti pronikání nečistot do hloubky povrchů, zejména u podlahových ploch (např. voskování, impregnace, ošetření a údržba diamantovými pady atd.). Toto ošetření umožňuje na běžný úklid používat jen minimální množství chemických prostředků.

Minimalizace spotřeby chemických prostředků

Vhodná kombinace mechanického působení, doby působení a správné teploty umožňuje snížení množství a spektra používaných chemických prostředků. Při veškerých činnostech je nezbytné šetřit úklidovými prostředky (včetně těch ekologických) upřednostněním fyzikálních a mechanických úklidových prostředků (mikrovláknové utěrky a mopy, pady, kartáče, houbičky, pravidelné vymývání usazenin teplou vodou) před chemickými.

Snížování spotřeby vody a elektřiny

Používání takových pomůcek, které napomáhají nižší spotřebě chemických přípravků, vody a elektrické energie, jako jsou např. mikrovláknové utěrky a mopy, mopovací systémy bez věder založené na používání mikrovláknových mopů a tyčí s integrovanými nádržemi, strojní mopování, aplikace prostřednictvím rozprašovačů.

Strojní technika musí být v bezvadném stavu, v nejspornější energetické třídě (resp. dle BAT – best available technology) a s přiměřeným sacím výkonem, hlučností vzhledem ke způsobu použití.

Preference ekologických úklidových prostředků

Chemické prostředky je nutné používat dle správně zvolených účinných látek a míry znečištění, dále omezit škálu používaných výrobků a zajistit centrální evidenci a skladování. Personál musí mít přesné instrukce, jak čisticí prostředky používat úsporně a efektivně (především správného zacházení a dávkování včetně kontroly skutečné spotřeby).

Kritéria environmentální šetrnosti chemických úklidových prostředků:

- absence či nízká koncentrace látek škodlivých pro zdraví i životní prostředí v rozředěném stavu (dle směrnic pro environmentální značení výrobků),
- koncentrované přípravky určené k ředění včetně tzv. superkoncentrátů ředěných poměrem nejméně 1:100,
- prostředky vyžadující méně vody,
- prostředky umožňující nižší spotřebu energie,
- minimalizace obalů a odpadů (vratné obaly, velká balení, obaly z recyklovaných surovin, případně recyklovatelných materiálů)

Kritéria ekologické šetrnosti splňují výrobky s certifikátem např. EU Ecolabel (Květina), Ekologicky šetrný výrobek (ČR), nebo Severská labuť (Nordic Swan) či Modrý anděl (Blue Angel) nebo jiného nezávislého systému environmentálního značení výrobků. K preferovaným prostředkům se počítá i **čistá voda, 8 % roztok kyseliny octové (kuchyňský ocet) nebo roztok kyseliny citrónové.**

Minimalizace jednorázových pomůcek

Kdykoliv je to technicky možné, jsou používány opakovaně použitelné výrobky (nádoby, sáčky do vysavačů, utěrky atd.). To platí i pro ochranné pomůcky, např. rukavice.

Přesné dávkování čisticích prostředků

Pro úklid je využíváno nejmenší potřebné množství úklidových prostředků. Pro dávkování jsou používány přesné a přiměřené dávkovací pomůcky (dávkovací lahve, dávkovací uzávěry, pumpičky, uzavřené dávkovací systémy). Dávkování odhadem není přípustné.

Nepoužívání zbytečných prostředků

Jde zejména o dezinfekční výrobky na bázi chlornanu sodného, deodoranty na WC apod.

Specifické úklidové prostředky

Zvláštní pomůcky, které mohou sloužit jako prevence úklidu (např. neutralizační kameny a sítky do pisoárů aj.) nesmí obsahovat látky klasifikované jako toxické nebo škodlivé pro vodní organismy (označené H- větami H400; H410; H411; H412; H413).

- H400 vysoce toxický pro vodní organismy.
- H410 vysoce toxický pro vodní organismy, s dlouhodobými účinky.
- H411 toxický pro vodní organismy s dlouhodobými účinky
- H412 škodlivý pro vodní organismy, dlouhodobými účinky
- H213 může vyvolat dlouhodobé škodlivé účinky pro vodní organismy

Preferovány jsou výrobky s ekoznačkou, pokud jsou na trhu dostupné.

Obaly a materiály

Základem je prevence vzniku odpadů. Všechny čisticí i úklidové prostředky musí být nakupovány přednostně ve velkých baleních nebo náhradních baleních, ze kterých budou přelévány do přiměřených nádob pro běžné použití dle zákona 350/2011 Sb.. Upřednostňovány jsou vratné (opakovaně plnitelné obaly).

Obalové materiály mají být přednostně z recyklovaných (druhotných) surovin. Obaly musí být z recyklovatelných materiálů, přednostně jednodruhových (papír, polyetylen, polypropylen, sklo apod.). Obaly z více typů materiálů musí být snadno oddělitelné pro správné třídění a recyklaci. Obaly a výrobky z PVC nejsou přípustné.

Odpady

Je zajištěno správné nakládání se vzniklými odpady a třídění odpadu v prostorách zadavatele (min. papír, plasty, sklo a biologický odpad dle § 6 zákona č. 541/2020 o odpadech) včetně zajištění správného uložení do kontejnerů na tříděný odpad určených ke svozu. Nakládání s odpady vzniklých při úklidu by mělo být součástí celkové strategie organizace.

Vzdělávání a školení

Úklidový personál musí být řádně proškolen o principech ekologického úklidu, správném dávkování a ochraně zdraví při práci. Personál bude mít neustále k dispozici potřebné ochranné pomůcky. Úklidové pracovníky jsou umístěny na kontrolní ředění a nakládání s úklidovými prostředky, třídění odpadů atd.

Vedoucí pracovního úklidového týmu, včetně jeho/jejího zástupce musí prokázat profesní kvalifikaci podle Národní soustavy kvalifikací, a to v příslušné oblasti úklidu – tedy **Úklidový pracovník/ úklidová pracovnice** v oblasti institucí, administrativních a reprezentačních budov, škol, výstavních sál, divadel, kulturních sálů, tělocvičen a jiných sportovních areálů Jde o profesní kvalifikace **administrativních ploch (69-008-E)**, dále **speciální práce (69-011-H)**, v oblasti potravinářství – **v potravinářských provozech (69-009-E)**, v oblasti zdravotnictví – **ve zdravotnických a nemocničních zařízeních (69-010-E)**. Tyto kvalifikace jsou vyžadovány z důvodu absence prvotního vzdělávání v úklidovém průmyslu a odbornost vedoucích týmů a jejich zástupců/ zástupkyň má přímý dopad jak na správné provádění technologické postupy, tak na správné používání a dávkování chemických prostředků, vhodné používání pomůcek a strojů, a v neposlední řadě na organizaci práce a dopady na kontrolní systémy KPI. Vedoucí pracovního týmu zajišťuje pro úklidové pracovníky/pracovnice veškeré návody harmonogramy, postupy, dávkování a zároven je kontroluje.